

ЮВІЛЕЇ

**НА ВАРТІ ДЖЕРЕЛ ВОДОПОСТАЧАННЯ
І ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ**

9 червня 2019 року святкує свій 80-річний ювілей доктор медичних наук, професор, головний науковий співробітник Центральної науково-дослідної лабораторії (ЦНДЛ), помічник проректора з наукової роботи Харківського національного медичного університету **Щербань Микола Гаврилович**.

Після закінчення в 1963 році санітарно-гігієнічного факультету Харківського медичного інституту (ХМІ) Микола Гаврилович працював лікарем-епідеміологом Кустанайської обласної санепідстанції, а згодом – головним державним санітарним лікарем Кустанайського району Казахської РСР.

У 1966 році за запрошенням професора В.М. Жаботинського вступив до аспірантури на кафедрі комунальної гігієни ХМІ, яку закінчив із захистом кандидатської дисертації і поданням до Комітету з гігієнічної регламентації МОЗ України двох проектів офіційних державних гігієнічних нормативів на граничні рівні вмісту у воді водойм шкідливих для здоров'я населення хімічних речовин.

З 1969 р. працював асистентом, доцентом, завідувачем, професором кафедри комунальної гігієни та гігієни праці ХМІ.

З 1998 р. по теперішній час працює в Центральній науково-дослідній лабораторії (ЦНДЛ), в якій спочатку створює і очолює лабораторію медичної екології, з 2005 по 2012 р. – завідувач ЦНДЛ, а з 2012 р. – головний науковий співробітник.

Як гігієніст, педагог, науковець М.Г. Щербань формувався на кафедрі комунальної гігієни під впливом творчих ідей засновника кафедри академіка А.М. Марзєєва.

Під керівництвом засновника Харківської школи гігієнічного регламентування шкідливих хімічних сполук у воді водойм професора В.М. Жаботинського Щербань М.Г., починаючи з 1966 року, присвячує свою наукову діяльність вирішенню проблем санітарної охорони водойм, гігієнічного нормування, підвищення якості питної води, підготовки лікарських і наукових кадрів.

М.Г. Щербань вперше в Харківському медичному інституті створив на базі Центральної науково-дослідної лабораторії потужну кадрову й лабораторну базу гігієнічного профілю, завдяки якій в інституті була захищена низка докторських дисертацій.

Микола Гаврилович є співавтором наукових розробок з проблеми удосконалення методичних основ української системи гігієнічної регламентації хімічних сполук у воді водойм. Він керував і брав участь в науковому обґрунтуванні та розробці понад 150 офіційних державних гігієнічних нормативів України, що дозволило Харківській школі гігієнічного нормування увійти до складу провідних в Україні.

Під керівництвом М.Г. Щербаня виконано понад 38 науково-дослідних робіт з проблем охорони здоров'я населення у зв'язку з впливом на організм людини шкідливих чинників, оптимізації водопостачання регіонів України, проблем гігієнічної оцінки нових технологій водопідготовки, розробки гігієнічних нормативів та ін.

З 2010 р. М.Г. Щербань неодноразово був науковим керівником НДР ХНМУ пріоритетного фінансування МОЗ України.

Головним напрямком наукової діяльності М.Г. Щербаня є наукове обґрунтування і розробка комплексних гігієнічних заходів по оздоровленню басейну транскордонного джерела питного водопостачання Харківської, Донецької, Луганської, Белгородської і Ростовської областей річки

Сіверський Донець, яке розроблялось у творчій співдружності з НДІ проблем екології та органами санепідслужби.

М.Г. Щербанем було розроблено міжрегіональний і міждержавний адміністративно-гігієнічний методичний підхід як первинний етап практичного вирішення проблеми в умовах України, успішно апробований на прикладі інноваційного проекту, який на міжнародному конкурсі інноваційних проектів у 2014 році отримав Диплом «Кращий інноваційний проект у сфері медицини та охорони здоров'я».

Докторська дисертація Миколи Гавриловича присвячена справі життя й має назву «Наукове обґрунтування заходів з оздоровлення верхів'я ріки Сіверський Донець – основного джерела питного водопостачання населення південно-східного регіону України». Практичне значення цієї роботи полягало в науковому обґрунтуванні й розробці державних гігієнічних нормативів для 32 пріоритетних хімічних забруднювачів верхів'я річки Сіверський Донець.

Розробки М.Г. Щербаня захищені 12 патентами, впроваджені в державну програму оздоровлення басейну річки Сіверський Донець, а також використані при створенні та реалізації техніко-економічного обґрунтування реконструкції Харківського водопроводу. Надалі, в числі інших, розробки М.Г. Щербаня стали підставою для постанови Кабінету Міністрів України про виділення фінансування для реконструкції Харківських очисних водопровідних споруд на річці Сіверський Донець в селищі Кочеток.

Щербань М.Г. неодноразово був запрошений як експерт-гігієніст МОЗ СРСР і України для вирішення проблем, пов'язаних з інтенсивним забрудненням басейну Сіверського Дінця в районі міст Рубіжне, Белгорода та ін., а з 1975 по 1990 р. був науковим консультантом НДІ охорони вод (потім НДІ проблем екології), ТВО «Харківкомунпромвод», а також органів санепідслужби м. Харкова.

Результати досліджень та наукових розробок Щербаня М.Г. висвітлені в 450 публікаціях, 23 монографіях (у співавторстві), 12 навчальних посібниках, методичних рекомендаціях та інших програмних і експертних професійних документах.

На посаді завідувача ЦНДЛ керував виконанням фрагментів НДР з 18 докторських і 29 кандидатських дисертацій, підготував 4-х кандидатів медичних наук.

Щербань М.Г. постійно займає активну життєву позицію: обирався депутатом місцевих органів самоврядування, головою профкому співробітників Харківського медінституту, членом республіканської Проблемної комісії АМН та МОЗ України «Гігієна навколишнього середовища», комісії з екології та охорони здоров'я населення при Харківській обласній державній адміністрації.

У 2013-му році його було обрано головою Ради ветеранів ХНМУ.

За багаторічну сумлінну працю, успішну підготовку лікарських і наукових кадрів, наукові досягнення, Щербань М.Г. нагороджений Грамотами Міністра охорони здоров'я України, знаком «Відмінник охорони здоров'я», грамотами ректора ХНМУ, знаком «Заслужений працівник ХНМУ», має звання «Заслужений професор ХНМУ» та ін.

За вагомий особистий внесок у забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення м. Харкова Щербань М.Г. у 2014 році нагороджений Почесною грамотою виконкому Харківської міської ради.

Сьогодні діяльність Щербаня М.Г. присвячена розробці важливих науково-практичних і громадських напрямків.

Зокрема, будучи керівником НДР ХНМУ пріоритетного фінансування МОЗ України, Щербань М.Г., спільно з вченими кафедр клінічного профілю та кафедрою громадського здоров'я, розробляє проблему трансформації результатів експериментального вивчення поверхнево-активних сполук у клініко-екологічну концепцію і положення про нову екологічну патологію у людини в зв'язку зі зростаючим впливом детергентів на сферу проживання людини.

З 2013 року Щербань М.Г. активно працює над розвитком ветеранського руху як голова первинної ветеранської організації ХНМУ, учасники якої беруть активну участь в оптимізації виховної, навчальної та наукової роботи.

Ювіляр і нині сповнений сил і енергії, нових творчих планів. Побажаємо йому здоров'я, творчого натхнення і подальших успіхів у роботі та особистому житті!

Ректорат Харківського національного медичного університету